

DEPARTEMENT

ONDERWIJS & VORMING

Vlaamse overheid

Afdeling Basisonderwijs en Deeltijds Kunstonderwijs

Koning Albert II-laan 15

1210 BRUSSEL

T 02 553 93 80

F 02 553 93 95

basisonderwijsbeleid@vlaanderen.be

deeltijds kunstonderwijsbeleid@vlaanderen.be

www.onderwijs.vlaanderen.be

De heer Pierre Gyselinck
Voorzitter

Mevrouw Gisèle Marliere

Algemeen Secretaris

Belgian Disability Forum

Kruidtuinlaan 50, bus 150

1000 Brussel

uw bericht van

25 juli 2016

uw kenmerk

2016-07-25-

UNCRPD

ons kenmerk

telefoonnummer

02/553 95 27

bijlagen

datum

08 SEP. 2016

vragen naar/e-mail

Theo Mardulier

theo.mardulier@ond.vlaanderen.be

Betreft: UNCRPD-Aanbevelingen van het Comité aan België-OME

Geachte,

Met uw brief van 25 juli vraagt u naar een stand van zaken betreffende de uitvoering van de aanbevelingen van het VN-Comité inzake de rechten van personen met een handicap.

Wat het beleidsdomein Onderwijs betreft legde u mij in een bijlage bij uw brief 4 aanbevelingen voor. Elk van deze aanbevelingen worden hieronder in cursief opgenomen met daarna een korte stand van zaken anno juli 2016 met verwijzingen naar bijkomende informatie.

U bezorgde eenzelfde brief aan de Minister-president met in bijlage een lijst van aanbevelingen voor meerdere beleidsdomeinen. Een van de aanbevelingen houdt verband met artikel 24 over onderwijs. Die is opgenomen onder punt 5.

1. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om een harmoniseringsproces op te starten teneinde zijn volledige nationale wetgeving aan te passen aan de verplichtingen van het Verdrag, om een plan met betrekking tot personen met een handicap goed te keuren en uit te voeren en om de volwaardige

participatie van personen met een handicap en de organisaties die hen vertegenwoordigen in deze processen te garanderen.

Wat de onderwijsregelgeving betreft werd al voorafgaand aan de ratificering door België van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap een juridisch advies gevraagd over de impact van het Verdrag op onderwijsbeleid en – praktijk. U kan dat advies terugvinden via de volgende link <http://www.ond.vlaanderen.be/specifieke-onderwijsbehoeften/leerzorg/VN/VN-verdrag-advies.pdf>.

Dit advies was een belangrijke basis voor de inhoud van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (het 'M-decreet'). Met dit decreet wordt een eerste belangrijke stap gezet in de realisatie van meer inclusief onderwijs in Vlaanderen en de implementatie van de principes van het VN-Verdrag. Meer informatie over het M-decreet, met onder andere de parlementaire stukken, kan u vinden via <http://www.ond.vlaanderen.be/specifieke-onderwijsbehoeften/beleid/M-decreet/default.htm>

Belangrijke elementen in het M-decreet zijn:

- Het recht op redelijke aanpassingen is ingeschreven in de opdrachtbepaling van onderwijsinstellingen;
- Het recht op inschrijving in een school voor gewoon onderwijs werd op de meest geschoeide van het VN-Verdrag en de rechtsbeschermingsprocedure voor ouders en leerlingen werd aangescherpt;
- Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zijn gedefinieerd als leerlingen met langdurige en belangrijke participatieproblemen die te wijten zijn aan het samenspel tussen één of meerdere functiebeperkingen op mentaal, psychisch, lichamelijk of zintuiglijk vlak, beperkingen bij het uitvoeren van activiteiten en persoonlijke en externe factoren. Bij de identificatie van deze leerlingen wordt in belangrijke mate rekening gehouden met de afstemming van het onderwijsaanbod op de onderwijs- en ondersteuningsnoden van de leerling (overgang van medisch naar een sociaal model van handicap). Voor types van buitengewoon onderwijs waar nog medische criteria gelden werden die gebaseerd op actuele wetenschappelijke inzichten;
- Het inschrijven van een waarborgmechanisme waarbij de middelen die door daling van het leerlingenaantal in scholen voor buitengewoon onderwijs vrijkomen, ingezet worden voor de ondersteuning van leraren(teams) in het gewoon onderwijs in het verstrekken van onderwijs en vorming aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Op deze wijze blijven de middelen die besteed worden aan leerlingen met specifieke noden beschikbaar voor het stapsgewijze realiseren van de omslag naar meer inclusief onderwijs, binnen de Vlaamse context van een sterk uitgebouwd net van scholen voor buitengewoon onderwijs.

Bij het tot stand komen van het decreet werden belangenorganisaties intensief betrokken in een overleg- en adviesprocedure. De resultaten zijn te vinden via: <http://www.ond.vlaanderen.be/specifieke-onderwijsbehoeften/beleid/M-decreet/beleidsvoorbereiding.htm>

Vanaf september 2016 zal opnieuw een overlegtraject worden opgestart met belangenorganisaties om hun betrokkenheid bij de monitoring van de implementatie van het M-decreet en de voorbereiding van bijkomende maatregelen, te verhogen.

Sinds 1 september 2015 is het M-decreet in uitvoering. De implementatie wordt opgevolgd en ondersteund met flankerende maatregelen op het vlak van middelen (cf. waarborgregeling en blijvende inzet van middelen voor geïntegreerd onderwijs) en professionalisering (extra competentiebegeleiders voor de pedagogische begeleidingsdiensten) en nascholing op initiatief van de overheid voor ondersteuning in scholen en competentieontwikkeling van personeelsleden in het kader van de implementatie van het M-decreet. Er wordt ook aandacht besteed aan communicatie, o.a. voor ouders (zie: <http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/leren-met-een-beperking>) en leraren (zie: <http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/specifieke-onderwijsbehoeften>).

Samen met andere beleidsdomeinen werd input gegeven voor het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan, waarvan handicap een onderdeel uitmaakt. In dat plan zijn maatregelen opgenomen die verband houden met de verdere uitvoering van het M-decreet.

2. Het Comité beveelt de Verdragspartij de nodige middelen te voorzien voor de ondersteuning van de gezinnen van kinderen met een handicap, zodat kinderen met een handicap niet aan hun lot worden overgelaten en in een instelling worden geplaatst en zij op voet van gelijkheid met andere kinderen kunnen deelnemen aan de maatschappij.

Vlaanderen heeft sinds de wet op het buitengewoon onderwijs in 1970 werd goedgekeurd een sterk uitgebouwd netwerk van scholen voor buitengewoon onderwijs waardoor leerlingen met een beperking de mogelijkheid hebben om onderwijs te volgen. Slechts een klein aantal leerlingen met ernstige meervoudige beperkingen worden vrijgesteld van leerplicht. Er zijn ook beleidsontwikkelingen om die groep nog sterker te beperken. Tegelijk is het aantal leerlingen dat geïntegreerd onderwijs volgt in het gewoon onderwijs het laatste decennium sterk toegenomen, maar vertegenwoordigt maar ongeveer ¼ van de leerlingen met een beperking in onderwijs. Het M-decreet, dat sinds 1 september 2015 werd ingevoerd, grijpt hier op in. Er deed zich zelfs al een schooljaar eerder (2014-2015) een daling voor van het leerlingenaantal in het buitengewoon basisonderwijs. Die daling heeft zich in het schooljaar 2015-2016 doorgezet. Op dit moment, dus na twee schooljaren, is de leerlingpopulatie in het buitengewoon basisonderwijs met ongeveer 9% gedaald. Ook op het niveau van het secundair onderwijs is er een beperkte daling merkbaar na jaren van toename. Zoals onder aanbeveling 1 al werd vermeld, bevat het M-decreet een waarborgmechanisme zodat middelen en expertise die beschikbaar was in buitengewoon onderwijs, door de leerlingendaling nu beschikbaar komt voor ondersteuning in het gewoon onderwijs. Ook de middelen die voor geïntegreerd onderwijs beschikbaar zijn, blijven ingezet.

3. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om te voorzien in een juridisch kader met duidelijke en verplichte doelstellingen op het vlak van toegankelijkheid, waaronder de toegankelijkheid van gebouwen, wegen en vervoer, diensten en informatie- en communicatietechnologieën. Dat juridisch kader moet voorzien in de monitoring van de toegankelijkheid, in een concrete kalender voor die monitoring en in de evaluatie van de veranderingen die geleidelijk aan worden aangebracht aan de infrastructuur in kwestie. In het juridisch kader moeten ook sancties worden geïntegreerd die worden toegepast ingeval de bepalingen niet worden nageleefd. Het Comité verzoekt de Verdragspartij met aandrang dat de administraties die de bouwvergunningen afleveren zouden worden opgeleid op het vlak van toegankelijkheid en universeel ontwerp. Op dat vlak beveelt het Comité de Verdragspartij aan om een

coherente strategie inzake toegankelijkheid uit te werken, met een nationaal plan en duidelijk becijferde doelstellingen op korte, middellange en lange termijn. Het Comité beveelt aan om aandacht te schenken aan alle aspecten van toegankelijkheid, overeenkomstig het Verdrag en in het licht van algemene opmerking nr. 2 (2014). Daarbij hoort ook de toegang tot gebarentaal voor doven en slechthorenden in het hele land, op gelijke voet met de andere burgers, in de verschillende officiële talen en in verschillende communicatievormen, ongeacht hun woonplaats, zodat zij toegang kunnen hebben tot de openbare diensten. Heel bijzondere aandacht dient daarbij uit te gaan naar de procedures in het kader van de toepassing van de wet en de gerechtelijke procedures.

In Vlaanderen is sinds 1 maart 2010 de 'Gewestelijke stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid' van kracht, die van toepassing is bij nieuwbouw, verbouwingen of uitbreidingen van gebouwen die publiek toegankelijk zijn. Ze geldt dus ook voor schoolgebouwen en schoolbouwprojecten, ongeacht de procedure van financiering. De inrichtende machten moeten er als bouwheer voor zorgen dat voldaan wordt aan de verordening voor toegankelijkheid om een stedenbouwkundige vergunning te kunnen bekomen. De bouwkundige verordening is ingebed in de structuren en procedures van Ruimtelijke Ordening. De gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren voeren in de fase van de bouw aanvraag de controle uit op een voorliggend schoolbouwdossier. De verordening is ingeschreven in het bestaande controle- en sanctioneringssysteem van ruimtelijke ordening. Wanneer er bij uitvoering afgeweken wordt van de vergunde plannen, is er sprake van een bouwvoertreding. Die kan vastgesteld worden door de bevoegde diensten.

Het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (Agion) en de vzw Enter, het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid stelden een inspiratiebundel op voor bouwheren en ontwerpers <http://www.agion.be/inspiratiebundel-toegankelijkheid>. De bundel informeert, inspireert en ondersteunt ontwerpers en bouwheren om de toegankelijkheid van de schoolgebouwen voor iedereen te optimaliseren.

4. Het Comité beveelt de Verdragspartij aan om de wet van mei 2014 te herzien en het systeem van veiligheidsmaatregelen die worden genomen ten aanzien van personen met een handicap die ontoerekeningsvatbaar zijn verklaard af te schaffen. Personen met een handicap die verantwoordelijk worden bevonden voor het plegen van een misdrijf moeten worden berecht op basis van de gewone strafprocedure, op voet van gelijkheid met anderen, met dezelfde waarborgen en met specifieke procedurele aanpassingen teneinde hun gelijke behandeling binnen het strafrechtelijk systeem te garanderen.

Deze aanbeveling valt buiten de scope van het beleidsdomein Onderwijs.

5. Het Comité vraagt de Verdragspartij om een coherente strategie in te voeren inzake inclusief onderwijs voor kinderen met een handicap in het gewone onderwijs, waarbij gezorgd dient te worden voor voldoende financiële, materiële en menselijke middelen. Het Comité beveelt aan om erop toe te zien dat kinderen met een handicap in het onderwijs de nodige ondersteuning krijgen en onder andere te zorgen voor: toegankelijke schoolomgevingen, redelijke aanpassingen, individueel aangepaste leerplannen, assistentie- en ondersteuningstechnologieën in de klassen, toegankelijk en aangepast educatief materiaal

5. Het Comité vraagt de Verdragspartij om een coherente strategie in te voeren inzake inclusief onderwijs voor kinderen met een handicap in het gewone onderwijs, waarbij gezorgd dient te worden voor voldoende financiële, materiële en menselijke middelen. Het Comité beveelt aan om erop toe te zien dat kinderen met een handicap in het onderwijs de nodige ondersteuning krijgen en onder andere te zorgen voor: toegankelijke schoolomgevingen, redelijke aanpassingen, individueel aangepaste leerplannen, assistentie- en ondersteuningstechnologieën in de klassen, toegankelijk en aangepast educatief materiaal en educatieve programma's en voor alle leerkrachten, met inbegrip van leerkrachten met een handicap, een kwaliteitsvolle opleiding in het gebruik van braille en gebarentaal, en dat teneinde de opleiding te verbeteren van alle categorieën kinderen met een handicap (blinden, doof-blinden, doven en slechthorenden, zowel meisjes als jongens). Het Comité beveelt ook aan om van inclusief onderwijs een basisvak te maken in de lerarenopleiding en om er aandacht aan te besteden bij opleidingen op de werkplek

De stand van zaken beschreven bij de vorige aanbevelingen zijn ook voor deze generieke aanbeveling over onderwijs relevant. Aanvullend kan nog gesteld worden dat er ook middelen geïnvesteerd worden om speciale onderwijsleermiddelen te voorzien, aangepaste hulpmiddelen voor leerlingen met een visuele of fysieke beperking, voor het ter beschikking stellen van tolken Vlaamse Gebarentaal en schrijftolken voor leerlingen met een auditieve beperking, middelen voor dyslexiesoftware en voor synchroon internet onderwijs waarmee leerlingen die om medische redenen tijdelijk niet naar school kunnen via ICT-hulpmiddelen de klasactiviteiten kunnen blijven volgen.

Met vriendelijke groeten,

Hilde Crevits

Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs